

L'ANÀLISI D'ANTON SIEBERER SOBRE LES RELACIONS ENTRE ESPANYA I CATALUNYA

Per Francesc Artal, economista, i Francesc Roca, professor de Política Econòmica a la Universitat de Barcelona

1.- Liminar

Recentment, gràcies a la casa editora del Quaders Crema que condueix amb tanta exquisititat Jaume Vallcorba, s'ha publicat amb el títol d'*Espanya contemporània (1814-1953)*¹ un text de Jaume Vicens Vives que en general ha estat parcialment força desconegut fins a la data per les historiografies catalana i espanyola, com molt bé explica Miquel Àngel Marín Gelabert, el curador de la present edició crítica i autor d'un pròleg excel·lent, en el que demostra que el text que ara es publica és la versió original que Jaume Vicens va publicar en francès i a Milà i París, entre 1959 i 1964². No cal dir que la interpretació de Vicens sobre el període que comprèn la història d'Espanya des de la Guerra del Francès fins a la dictadura de Franco era innovadora i valenta, perquè lligava els esdeniments històrics als moviments dels grups socials, als fenòmens demogràfics, econòmics i sociològics, a les ideologies i al rol jugat pels militars i l'Església, es fixava en l'ascens de la burgesia industrial i tenia en compte el moviment obrer, el paper jugat pels terratinents i els cacics, així com la contradicció entre les forces centralitzadores i castellanitzadores i el dinamisme d'algunes regions perifèriques, com Catalunya i Euskadi. Una part del present text de Vicens fou publicada per Josep Fontana dins del recull de textos de Vicens *Coyuntura econòmica y reformismo burgués*³ i al volum II de l'*Obra dispersa* de J.Vicens Vives, pp. 120-145⁴, tot i que amb les variacions que explica amb detall Marín Gelabert, canvis fets per vicens que en general no eren més que suavitzacions d'expressions per no cridar l'atenció de la censura. Per raons d'autocensura l'edició a cura de Fontana excloïa, lògicament, la part de la guerra civil i del franquisme.

Una de les moltes coses que sorprèn d'aquesta publicació de Vicens Vives, és que arriba a afirmar que "*la millor interpretació del moviment catalanista es troba avui a les pàgines d'Anton Sieberer: Katalonien gegen Kastilien (Viena, 1936)*"⁵. Quan En

---

¹ Jaume Vicens Vives: *Espanya contemporània (1814-1953)*, Edició a cura de Miquel Àngel Marín Gelabert, traducció del francès de Pau Joan Hernández, Quaders Crema, Barcelona, 2012, 294 p.

² Segons el prologuista, l'obra col·lectiva, dirigida per Max Beloff i altres, es titulava *L'Europe du XIXe et du XXe siècle. Problèmes et interprétations historiques (1815-1870)*, Carlo Marzorati Editore, Milà, 1959, pp. 729-761, i dins del llibre la part de Vicens duia per títol "Espagne". Per a la mateixa obra i per al període 1870-1914 hi figura també la part d'"Espagne" escrita per Vicens, aquest cop publicada a París, per la casa Fischbacher & Marzorati, el 1964, pp. 389-429. Però el que destaca Marín Gelabert és que en el volum 2n del 3r tom de la mateixa obra col·lectiva, ara per al període 1914-*aujourd'hui*, publicat a Milà el 1964 per Marzorati Editore, pp. 703-761, el text "Espagne" de Vicens parla sobre les conseqüències de la guerra civil i dona una visió crítica sobre el nou Estat franquista. Naturalment aquesta part passà desapercibuda a Espanya, perquè no hi veïé la llum.

³ El capítol es titula "España 1868-1917", Ariel Quincenal, 8, Editorial Ariel, Esplugues de Llobregat, 4ª edició 1974 (1a ed. 1969), pp. 157-215. Pròpiament, el treball "Coyuntura econòmica y reformismo burgués" fou publicat, com indica Fontana, a *Estudios de Historia Moderna*, IV, Barcelona, 1954, pp. 351-391.

⁴ Jaume Vicens Vives: *Obra dispersa*, a cura de M.Batlloiri i E.Giralt, 2 vols, Vicens-Vives, Barcelona, 1967, XVIII + 595 p, XIV + 587 p.

⁵ Anton Sieberer: *Katalonien gegen Kastilien: zur innepolitischen problematik Spaniens*, Im Saturnverlag, Wien, c1936, 309 p. L'any següent es publicà amb un nou títol molt suggerent: *Spanien gegen*

Jordi Arquer, antic membre del POUM exiliat a Mèxic, traduï aquest llibre de Sieberer, partint de l'edició francesa, suprimí els capítols I a IX i el capítol XX –és a dir, 10 capítols sobre un total de XXIX–, i una cronologia. En el moment de la publicació de les diferents versions del seu llibre Sieberer vivia als EUA, fugint de Hitler (els seus llibres formaven part de la llista de llibres prohibits durant el III Reich). Els capítols deixats de banda a l'edició de Jordi Arquer són els de temàtica més general i d'interès no específicament català (l'Església i l'Exèrcit, l'adveniment de la República i la seva política, l'anarquisme i el moviment obrer –tot i que aquest tema sí que era també una qüestió ben catalana). Quan tractava l'anarquisme, Sieberer el veia com una arma de doble full: per un costat ajudava a desprestigiar el poder espanyol, però per l'altre representava per a Madrid una excusa per a reprimir. Segons Madrid, afirmava Sieberer, no es podia donar l'autonomia a un territori incapaç de controlar vagues carregades de mètodes terroristes.

Si hom examina la versió francesa, que amplia la primera edició vienesa i és més completa que l'edició mexicana, es comprova a bastament l'agudesia de Sieberer, tot i procedir del món de la lingüística, en l'anàlisi sociològic-polític de la situació de Catalunya i d'Espanya als anys 20 i 30. La cronologia s'inicia el 23-9-1923, quan el dictador Primo de Rivera prengué el poder, i s'acaba a finals de juny de 1937, quan encara no es coneixia el desenllaç final de la guerra. L'obra està plena d'observacions agudíssimes que demostren un coneixement molt directe de la realitat, i que l'autor havia d'haver-se entrevistat amb gent molt significativa del catalanisme, el que li permeté de documentar-se i de formar-se una opinió de primera mà. Hom explica que el 1934 i el 1935, va viatjar per Espanya en motocicleta i amb una tenda de campanya. Una de les anècdotes que comenta és que a Castella li van dir que en terres castellanes no li robarien, però que anés amb compte pels voltants de Barcelona, perquè hi robaven molt. L'animarversió era a flor de pell. Però sovint un estranger sol copsar trets i aspectes importants que passen desapercebuts pels qui els viuen des de dins la realitat de cada dia.

2.- Els problemes d'Espanya

Al començament del llibre hom explicava l'evolució de l'exèrcit espanyol, que passà d'ésser liberal i anticlerical al s.XIX, i sempre propens a la conspiració, al "*pronunciamiento*", a esdevenir un aliat de l'Església al s. XX. Sieberer no entenia per què Franco, dins del seu exèrcit, va contractar "*moros*" musulmans per a defensar el cristianisme. També soldats marroquins foren enviats a reprimir el 1934 la revolta dels miners asturians. Quant a l'Església, Sieberer l'acusà d'haver-se aliniat amb els sublevats de 1936, fet que despertà fortes crítiques a Europa. D'altra banda, si segons l'*Osservatore Romano*, en un article de primers de 1937, s'afirmava que dels 33.500 capellans i 20.600 monjos que hi havia a Espanya més de la meitat havia sucumbit, també era cert, deia l'autor austríac, que els "*nacionals*" havien afusellat capellans antifeixistes i que José Bergamín denunciava que l'Església s'havia posicionat al costat dels rics.

Spanien, Saturn-Verlag, Wien, 1937, 286 p, i en francès, a Suïssa, *Espagne contre Espagne*, J.-H. Jeheber, Genève, 1937, 248 p. I, el 1944, Jordi Arquer va traduir els capítols que concernien més de prop el cas català, a Mèxic, amb el títol també suggerent d'*España frente a Cataluña*, B. Costa-Amic, México, D.F., 1944, 262 p. Una mateixa obra, doncs, amb tres títols diferents.

Quan tractava els *Problemes espanyols* (cap. IV), Sieberer observava com Espanya no va seguir el camí adoptat pels països civilitzats de l'Europa moderna, per culpa d'una agitació permanent. Espanya es feia una automutilació constant i era, als ulls dels francesos, un país amb costums primitius. Hom tractava el problema dels latifundis i els minifundis, el que volia dir que la terra estava molt mal repartida i que el camperol espanyol, sobretot a Andalusia i a Extremadura, era molt pobre. Hi havia fortes diferències socials. Segons Josef Gorbach, deia Sieberer, 23.500 famílies posseïen més del 67% de les terres. A Espanya no s'havien tocat les condicions de la propietat. L'1%, 50.000 grans propietaris, posseïa el 50% del sòl; el 14%, 700.000 propietaris, el 35%; el 20%, 1.000.000 de pagesos, l'11%; el 25%, 1.250.000 pagesos, el 2%; i el 40% dels ocupats en feines agrícoles eren 2.000.000 de bracers que no posseïen cap porció de terra (*Op. cit.*, 30).

Sieberer es preguntava per què la República, si només va dur a terme reformes socials moderades, si no va procedir a socialitzacions i no va amenaçar la burgesia industrial, com és que les forces progressistes que li varen donar l'impuls inicial varen perdre les eleccions de finals de 1933? Doncs perquè, segons ell, calia no oblidar que de 1931 al 1933 es varen cremar esglésies i va haver-hi moltes vagues i conflictes socials. Les vagues d'Astúries varen provocar uns 5.000 morts, 700 dels quals afusellats al quarter d'Infanteria d'Oviedo. Una part de l'electorat, per tant, va votar amb por. A part d'això, el sistema electoral espanyol, deia Sieberer, primava molt el partit que quedava en primer lloc, tot i que en vots les diferències no eren massa grans. Entre 1931 i les eleccions de febrer del 1936, el centre pràcticament va desaparèixer del mapa. Passà de 136 diputats (1931) a 162 (1933) i 64 (1936). A Sieberer li xocà que el general Sanjurjo capitanejà una insurrecció militar a Sevilla (1932), i que fos condemnat a mort, indultat i després amnistià! I que Gil Robles nomenés el general Franco cap de l'estat Major!

Calvo Sotelo havia dit, el febrer del 1936: "*Res de democràcia, ja que la democràcia a Espanya condueix al comunisme*". Al capítol VI, *Pays en fièvre*, hom explica com van apareixent les formacions polítiques de la dreta: els carlins, amb tota la seva història al darrera de les tres guerres carlines al segle XIX; el naixement de la Falange feixista, que segons els membres del Front Popular tenia Juan March com a soci capitalista, el terrorisme practicat pels falangistes i la venjança dels corrents d'esquerra: saqueig de locals de Falange, segons Gil Robles crema de 251 esglésies, 10 oficines de diaris cremades, 269 morts (160 de dretes), 1.500 ferits. La tensió era molt forta: assassinat del militant socialista Castillo el 12 de juliol, i l'endemà com a resposta fou assassinat Calvo Sotelo.

Sieberer explicà l'evolució de la guerra civil i els moviment de tropes fins als primers mesos de 1937 (capítols VII a IX), bo i donant compte de la divisió del país en diferents fronts, dels canvis polítics en el bàndol república (bàndol que estava molt dividit) i del fet que la República no fos capaç de donar una imatge de moderació davant d'Europa i de l'Anglaterra conservadora.

3.- Les dificultats de Catalunya i els obstacles del seu encaix dins d'Espanya

Ara: el que és més interessant –i important– del llibre de Sieberer, per a un lector català, és que a més de presentar als europeus els problemes d'Espanya, i la seva guerra civil, dedica 17 capítols, del X al XXIX, a la qüestió catalana i al seu encaix dins d'Espanya. Els territoris perifèrics (Galícia, Astúries, les províncies basques, Catalunya i la costa de Llevant amb el seu centre a València), afirmava, no s'estimaven massa els castellans. Catalunya, deia, era la “*província perifèrica*” més important. Era la més rica, perquè s'havia industrialitzat –a diferència de gran part de la resta d'Espanya– al mateix ritme d'Europa, i exigia una administració autonòmica d'ampli abast. Els catalans, assegurava, lluiten “*pel reconeixement del dret al lliure desenvolupament de llur personalitat nacional*” (*Op. cit.*, 81). I, més endavant, escrivia: “*La coronació de l'aspiració a la independència política nascuda del desenvolupament econòmic ha estat la formació d'una consciència nacional basada en la història de l'edat mitjana. La condició preliminar més important del nou patriotisme català, que a mitjan del segle XIX va fer els seus primers assaigs tímids i poètics i existeix en tant que moviment polític seriós a partir de començaments d'aquest segle, és l'existència d'una llengua pròpia*” (*Op. cit.*, 82-83).

Un dels capítols més crucials és l'XI, dedicat a *L'explotació fiscal i odi dels funcionaris* (pp. 90-96). El catalanisme sostenia que Catalunya era víctima de l'explotació fiscal, i que els catalans alimentaven un bon grapat de funcionaris (estatals) ganduls. Una quarta part dels ingressos fiscals obtinguts per l'Estat Espanyol provenien de Catalunya, que només representava 1/8 de la població espanyola. I l'Estat només gastava a Catalunya menys del 10% del pressupost estatal, directament o indirecta. Per tant, Catalunya treballava per a mantenir la resta de províncies. Sieberer explicava que els catalanistes sostenien que si Catalunya pagava més que els altres, com a mínim havien de gaudir dels mateixos avantatges que les províncies que pagaven menys. Els castellans deien: si voleu universitats i escoles en llengua catalana, vosaltres, catalans, que sou rics, us les pagueu. La llista de greuges comparatius era llarga. Madrid feia una nova canalització d'aigua, asfaltava carrers, feia nous jardins, s'electrificaven les línies de tren Madrid-Àvila i Madrid-Segovia, mentre que un tros de la línia Barcelona-Portbou era de via única. En el Pressupost de 1933, per a ports hi havia consignats 8 milions per a Sevilla, més de 4 milions per a Cadis, 4 milions per a Bilbao i només 300.000 ptes per al port de Barcelona, que representava el 40% de la duana marítima espanyola (*Op. cit.*, 92). Per Catalunya circulaven el 22% dels automòbils d'Espanya, i tenia només el 8% de la xarxa de carreteres; Catalunya obtenia el 31% de l'energia elèctrica d'Espanya i tenia tan sols el 9% de la xarxa ferroviària (*Op. cit.*, 92). Per a molts catalans, l'Estat espanyol era un ens purament castellà, un Estat unitari que es mirava la resta de dalt a baix. A *Qüestions econòmiques hispano-catalanes* (cap. XII, pp. 97-102) relatava el següent argument de la part castellana: si s'ha protegit la indústria catalana amb els aranzels, i amb aquestes mesures els catalans han pogut accedir al mercat espanyol, si volen ésser independents, el perdran. Sieberer veia però que el catalanisme no era una qüestió purament econòmica, sinó que es tractava “*del desig de llibertat ideal d'un poble que s'ha despertat, per al qual la seva ànima té més importància que el seu cos, que té als seus ulls com a guia valors immaterials, la seva llengua, la seva civilització, la seva història, el seu dret, la seva poesia*” (*Op. cit.*, 98).

Els capítols XIII i XIV constitueixen un repàs de la història de Catalunya i de les seves relacions amb Castella (pp. 103-114 i 115-124). Hom posava èmfasi en el fet que els catalans descobriren al s.XIX, que la seva pròpia història no era la mateixa que la dels espanyols, i assenyalava com la Cort de Barcelona era la més destacada d'Europa, com Catalunya esdevingué una potència dins de la Mediterrània, i Sieberer seguia el seu discurs explicant la significació del Consolat de Mar, la Taula de Canvi, la constitució del primer parlament modern del món, les conseqüències del compromís de Casp de 1412, la revolta dels segadors (1640-1652), la Guerra de Successió i la desfeta total de 1714. Hom tractava també com els castellans evocaven el seu passat, i veia en ells una incapacitat per a conuiu en comunitat sincera amb els seus germans que tenien els mateixos drets que ells, hi veia *“la seva incapacitat per a tenir en compte com a seves els desigs i les particularitats dels altres; la seva incapacitat de renunciament democràtic, heus ací l'arrel de la decadència d'Espanya”* (Op. cit., 92). L'hipercentralisme de Castella, deia Sieberer, que no deixava expandir les forces de les províncies, és el que va afeblir, tanmateix, Espanya. *“El seu ideal polític –escrivia referint-se a Castella– era comparable a un cap fet d'or sobre una estàtua d'argila”* (Op. cit., 119). Castella tenia furor d'assimilació i Catalunya havia estat escollida com la seva principal víctima. En comptes d'esmerçar les seves forces per a fer de la península un bloc sòlid i unificat, les va utilitzar cap a Amèrica per a colonitzar, i a Europa per a combatre el protestantisme, però va negligir la tasca de soldar les diferents parts de la península Ibèrica. No va aconseguir l'Estat cohesionat.

En el cap. XV, *El caràcter nacional català* (pp.125-133) hi destaquen dues idees interessants. En primer lloc, una cita d'un autor anomenat Canals que sostenia el següent: *“Hi ha una mentalitat andalusa, gallega, catalana i castellana, però no n'hi ha d'espanyola, d'ací la nostra desgràcia. Com que tenim tan poc en comú, la nostra consciència nacional com a espanyols és molt feble”* (Op. cit., 129). L'altra és una observació que fa Sieberer: a diferència de l'economia americana, l'essència de l'economia catalana és que no hi ha res gran, i que àdhuc sense *trusts, holdings* ni grans institucions bancàries, sigui capaç de fer grans coses.

Hom citava Carles Pi i Sunyer, quan aquest afirmava que el catalanisme era la manera que tenia el poble català per no caure a la ruïna, que els catalans s'havien d'oposar a la voluntat política dels castellans i que amb l'autonomia els catalans podrien governar-se a sí mateixos, tindrien una vida nacional pròpia, sota una disciplina escollida per ells mateixos i no prescrita des de fora (A.Sieberer, 1937, 128). En un passatge del llibre crida l'atenció que, després de fer una defensa aferrissada del Pla Cerdà, Pla que segons ell va aconseguir que Barcelona fos la més moderna de les ciutats d'Europa (Op. cit., 194), afirmés que a la Barcelona moderna s'hi respirava un cert aire americà (Op. cit., 132).

L'autor repassa les relacions de Catalunya amb França (cap. XVI, pp. 134-137), començant per la dependència de la corona de França a partir de 1640, la Guerra del Francès (1808-1814) i acabant amb els 12.000 voluntaris catalans⁶ que varen lluitar, tenint nombroses baixes, al costat de l'exèrcit francès durant la Gran Guerra de 1914-1918. Seguidament, en els cap XVII i XVIII (pp. 138-148 i 149-154), Sieberer

---

⁶ La xifra és exagerada. Probablement foren al voltant del miler.

explicava tot el procés de la Renaixença literària i cultural, la publicació dels primers llibres sobre el catalanisme (*Cataluña y los catalanes* de Joan Cortada, 1860; *Lo Catalanisme* de Valentí Almirall, 1886) i els fets polítics més destacats: per exemple Solidaritat Catalana (1906), la formació de la Mancomunitat de Catalunya el 1914, les prohibicions durant la dictadura de Primo de Rivera, o el carisma de Francesc Macià. Hom compara els papers desenvolupats per Enric Prat de la Riba i Francesc Cambó. Prat de la Riba fou el creador de la doctrina, el polític segur en l'organització i l'execució administrativa, el que reeixí en la propaganda i la política a l'interior; Cambó, pel seu costat, es dedicà a projectar Catalunya a l'exterior, posà al servei del catalanisme el seu talent extraordinari i una gran part de la seva fortuna. Amb la República, l'esquerra del catalanisme passà a ésser dirigida per Lluís Companys. En conjunt, prosseguia l'autor, la lluita política del catalanisme portà a la recuperació de la història, la llengua, el folklore i la cultura popular de Catalunya, però també el seu art romànic, els monuments, les esglésies, les pintures murals, l'art gòtic. Sieberer explicà l'ascens d'Esquerra Republicana de Catalunya, a partir de l'adveniment de la República, i la davallada fins a la desaparició de l'escenari polític de la Lliga de Cambó. Va veure com el socialisme s'estenia per Castella, i com l'anarquisme es difonia per Catalunya, Andalusia i les terres valencianes, però amb predomini de Catalunya. Segons ell, l'èxit de la CNT s'explicaria en part per l'individualisme molt desenvolupat entre els catalans.

La revolució d'octubre 1934 a Barcelona (cap. XXI, pp. 171-175) el menà a parlar del separatisme (cap XXII, pp. 176-181). Segons ell a Catalunya hi havia pocs separatistes, i tot depenia en darrera instància “*del grau de bona voluntat del Govern espanyol i de la seva comprensió de les reivindicacions catalanes*”. Els catalans no volien renunciar als seus orígens. Si a Catalunya se la provocava, deia, es tornava separatista. El sentiment catalanista provenia de la voluntat dels catalans de regir-se per ells mateixos, més que no pas com a reacció a la política maldestra dels centralistes. Observava com d'ençà de 1898, amb el desastre colonial, Espanya havia esdevingut un país pessimista i sense ambició. Per a ell, no obstant, “*No és pas només el caràcter d'un poble el que determina la seva història, sinó la història la que forma, tal vegada en una mesura més gran, el caràcter*” (*Op. cit.*, 184).

A partir del cap XXIV, *Nacionalisme democràtic* (pp. 187-194), Sieberer formulà una sèrie d'interpretacions i reflexions sobre la indiosincràcia del catalanisme. “*Castella és autocràtica –digué– Catalunya és democràtica*” (*Op. cit.*, 188). “*A cada nació el seu propi Estat –lliure d'incorporar-se o no a un de més gran– és el que hi ha en la convicció dels catalanistes, l'exigència fonamental de tota política equitativa de les nacionalitats*” (*Op. cit.*, 189). I afegí una cita de Maragall: “*L'ànima catalana és l'ànima de la humanitat filtrada a través de la terra catalana*”. D'on provenia el vigor del catalanisme? “*La força del moviment català resideix justament en aquesta amalgamació dels esforços per la independència nacional amb l'esperit europeu i els ideals humanitaris admesos arreu*” (*Op. cit.*, 191). Observava com l'esperit català era antidogmàtic, i creia que havia de continuar essent-ho. Veia com els catalans, deia, volien la independència, o, en tot cas, com a mínim una independència suficient, o el que era el mateix, en certa mesura, una independència limitada. També parlava del somni ibèric de molts catalans, que inclouria Portugal. Percebia que si fins al moment hi havia hagut una hegemonia de Castella sobre Catalunya, el fenomen s'invertiria i seria

reemplaçat per una hegemonia de Catalunya sobre Castella. Hom parlà també de la “*Grande Catalogne*”: les Balears, l’antic Regne de València s’haurien d’annexionar”, deia, a la Catalunya autònoma. Els habitants de les Balears, prosseguia, es sentien catalans, però detectava que a València les tendències regionalistes eren més febles que a Catalunya. El Rosselló el considerava perdut. Es fixà també en el creixement demogràfic entre 1910 i 1935: de 2.085.000 hab a 3.000.000 hab. Però de l’increment de població de 915.000 hab., 680.000 hab eren immigrants, i, per tant, entreveia que Catalunya podria tenir en el futur problemes demogràfics d’integració.

Al final del llibre Sieberer explicava la lluita per la recuperació de la llengua catalana i la renovació pedagògica portada a terme pel catalanisme. L’objectiu d’aquest era fer del català la llengua de casa i de l’escola, que s’utilitzés als tribunals, als despatxos oficials, als diaris, a la vida comercial, als llibres, a l’art i la ciència. Feia només quatre anys que el català s’ensenyava a les escoles. A Catalunya moltes escoles privades impartien l’ensenyament en català; en canvi, les religioses, ho feien en castellà. Hom explicà l’esforç de la Mancomunitat de Catalunya a partir del 1914, que posà en marxa noves escoles, que quedaren inutilitzades malauradament amb la dictadura de Primo de Rivera. Amb la República es donà un nou impuls a l’escola pública, laica i amb coeducació, com a Espanya, però segons Sieberer només ¼ dels infants podia ésser-hi admès.

Finalment, el darrer capítol, el XXIX, és dedicat a *Els catalans i la guerra civil* (pp. 244-248), i és on Sieberer criticà una pretesa certa actitud passiva dels catalans en el seu comportament en les activitats bèl·liques, ja que els censurà que no ataquessin el front d’Aragó. Aquesta opinió fou rebutada per Jordi Arquer, a la traducció mexicana que va publicar el 1944, i pel colonel Vicenç Guarner, a l’apèndix *Cataluña y la guerra española*, inclòs dins de l’esmentada edició mexicana d’Arquer. El final del llibre, però, resultà profètic: Sieberer hi vaticinà “*Catalunya pot ésser conquerida, però no convertida*” i “*Sigui quin sigui el desenllaç de la lluita, no sembla pas que el calvari d’Espanya hagi d’acabar amb la guerra civil*” (*Op. cit.*, 248).

4.- Reflexions finals, a partir de la lectura del llibre d’Anton Sieberer

Ara: un cop rellegits l’*Espanya contemporània* de Jaume Vicens Vives i el llibre de Sieberer, s’entén perquè Vicens el qualificà de la millor interpretació que s’ha fet del moviment catalanista, almenys fins al moment en què l’historiador gironí lliurà el seu escrit a l’editorial milanesa. Hi ha moltes coses que diu Sieberer que indubtablement varen com a mínim servir com a font d’inspiració a Vicens. Per exemple, la part dedicada a l’Església per un costat, i a l’exèrcit per l’altra, contra els que Vicens arremeté en diversos passatges; la ineptitud dels governs centrals; la contradicció entre un centre unitarista, dominat per unes oligarquies terretinents, i una perifèria dinàmica, industrial.

També els tres títols diferents de l’obra poden induir, avui, a tres reflexions, formulades amb ulls actuals, sobre la relació entre Catalunya i Espanya.

- a) *Catalunya contra (o enfront de) Castella*. Aquest títol suggereix que Catalunya no vol acceptar quedar inclosa dins del que es podria anomenar la

castellanització de l'espanyolitat. O, el que ve a ésser equivalent: no s'accepta, es rebutja, la pretensió d'espanyolitzar la catalanitat, o d'incloure-la de forma subordinada dins d'un conjunt més gran que seria l'Espanya castellanitzada. Catalunya es considera diferent. El catalanisme sostenia (i sosté) que hi ha una consciència de grup diferenciat, amb un passat històric, una llengua i una cultura diferents, comuna dins d'una col·lectivitat específica; i sosté (i sostenia), simplement, que Catalunya no és ni vol ésser Castella i que, per tant, no s'accepta la castellanització d'Espanya. Simplement, Castella és Castella, i Catalunya és Catalunya.

- b) *Espanya contra (o enfront d') Espanya.* Aquest títol pot suggerir una altra idea: si Espanya menyestima el que considera que són parts d'ella mateixa, com seria el cas de Catalunya i d'altres nacions perifèriques, o altres territoris amb personalitat pròpia, en realitat el que fa Espanya és perjudicar-se a sí mateixa, perquè no deixa desenvolupar territoris que li són necessaris, i que a sobre, almenys en teoria, considera que li són propis. Per tant, si Espanya menysté Catalunya, o no la tracta bé, Catalunya se li podria girar d'esquena, i Espanya hi sortirà perdent. Espanya no podria prescindir de la primera regió industrial del seu Estat. Espanya es faria molt de mal a sí mateixa.
- c) *Espanya contra (o enfront de) Catalunya.* Aquest títol pot apuntar que Espanya no tracta bé Catalunya, que no li reconeix els esforços que ha fet per a desenvolupar-se econòmicament i modernitzar-se per a esdevenir un país de nivell europeu, i en comptes d'ajudar al seu progrés li posa traves, provoca que els fluxos financers públics siguin perjudicials de forma inacceptable a Catalunya, vol desfer-li la seva política d'immersió lingüística, vol retallar-li la seva autonomia, la vol escanyar financerament. Aquesta posició centralista i pretesament uniformitzadora, no farà altra cosa que alimentar el rebuig i, com a conseqüència, el sentiment independentista. L'animositat i el menyspreu contra tot el que és català no fa altra cosa que alimentar el separatisme. Quan un orgull nacional es considera ferit la reacció que es provoca no acostuma a ésser controlable ni fàcilment reconduïble

Barcelona, 19 de juliol del 2013